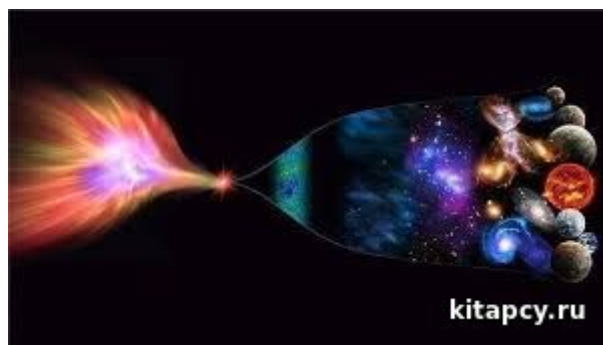

Älemiň başlangyjy: «Bing Bang»

Category: Kitapcy

написано kitapcy | 24 января, 2025

Älemiň başlangyjy: "Bing Bang" ÄLEMIŇ BAŞLANGYJY: «BING BANG»

Alymlaryň pikiriçe, 15 milliard ýyl mundan öň ini-boýy iňňäniň gözündenem kiçi nokadyň partlamagy netijesinde häzirki älem-jahan ýüze çykypdyr. «Bing Bang» («Uly partlama») atlandyrylýan bu teoriýa älem-jahanyň ýeke-täk we bir uly partlama bilen başlandygyny öňe sürýär.

Meşhur fizik Stiwlen Hoking «Indi hemmeler älemiň we wagtyň «Bing Bang» bilen başlandygyny kabul edýär» diýip belleýär.

Ýagny älem-jahan ýagtylygyň we energiýanyň partlamagy bilen ýokdan bar bolupdyr.

Aýratynam XX asyrda älemiň üýtgemeyän, ezeli we soňsuz gurluş däldigini ylmy açyşlar arkaly subut edilmegi materialistik pikirli kişileri sözüň doly manysynda serpmeden gaýtarylan ýaly etdi.

Emma «Bing Bang» bulam-bujar, ugursyz we tötänleýin bolan hadysa däl. Tersine, akyly-başly jandarlaryň orta çykmagy üçin şertleri sünnälenip taýýarlanan we adam aňynyň çäklerinden aňyrdaky inçelige we çylşyrymlylyga eýe hadysadyr. Älemiň güýç, massa, dereje, agyrlyk, elektromagnitizm, ýeriň özüne dartyşy we beýleki ähli sanap bolýjak aýratynlyklarynyň şeýlekin dereje çylşyrymly formasy şeýle bir sarsdyryjy inçelik bilen kesgitlenipdir welin, munuň tötänlik bolmagy mümkin däl.

Ýer ýüzünde ýaşaýyşyň emele gelmegi älemiň uç-gyraksyzlygyndaky inçelik ýaly älemiň giňelme tizligine bagly

bolup durýar. Stiwen Hoking «Wagtyň gysgaça taryhy» atly kitabynda giňelme tizligi barada şeýle diýýär:

«Älemiň giňelme tizligi şeýle bir dartgynly sepgide ýeten welin, «Bing Bang»-Dan soňky birinji sekuntda bu dereje eger «ýüz million kere milliondan bir» hasam kiçi bolan bolsa, älem häzirki ýagdaýyna gelmezden öz içine çöküp galardy».

Şular ýaly inçe hasabyň tötänleýin dörändigini we ilkinji maddalaryň ol ýerde tötänlikden tapylandygyny aýtmak mümkin däl.

Başgaça aýdanda, älemde şolar ýaly derejede ýörite başlangyç şertleri we inçe ülnileri emele getirip, hamala, şu günümüzü we bizi göz önüne tutan ýaly bolupdyr. Diňe şunuň özem «Big Bangyň» tötänden däl-de, meýilnamalaýyn orta çykandygynyň iň anyk görkezijisi bolup durýar.

Mantygyň (logikanyň) esasy prinsiplerinden biri: «Başlangyjy bolan her bir zadyň hökman bir sebäbi bolýar».

Biziň bilşimizçe, älem soň ýüze çykan zat. Ýagny bir başlangyjy bar. Şeýle bolýan bolsa, onuň bar bolmagyna bir belent aklyň sebäp bolandygyny aýdyp bileris.

Nobel baýragynyň eýesi fizik Arno Penzias şeýle diýýär:

«Astronomiýa bizi hiç zada meňzemeýän hadysa; ýokdan bar eýlenen äleme tarap äkidip barýar. Bu şeýle bir älem welin, hem ýaşaýşyň emele gelmegi üçin şertleriň hemmesini ýerbe-ýer üpjün edip biljek iňňän eserdeň sazlaşyga eýe hem-de özeninde «adatdan daşary» diýip boljak görnüşde maksatnama ýatyr».

Şeýle-de, Stiwen Hoking «Älemiň başlangyjynyň bardygyny kabul etsek, onda onuň bir Ýaradyjysynyň bardygyny-da kabul etmeli bolýarys» diýýär.

«Dünýäniň älemiň, adamyň ýaradylandygyna şek-şübhe bolup bilmez» diýlende, ateistler şobada «Ýeri, onda Hudaýy kim ýaratdy?» diýen sowaly orta atyp, özleriçe ýaradyлма düşünjesini püçege çykarandyrys öýdýärler.

Emma ateistleriň görmeýän, görmek islemeýän ýene bir zady bar: Allatagala ezelidir. Ýagny başlangyjy ýok. Wagta we belli bir ýere dahylsyz, göz bilen görüp, el bilen elläp bolmaýan, öz eradasy bolan çäksiz gudrat eýesi bolan barlykdyr.

Soň ýüze çykandygy mälim her bir zadyň hökmany suratda ýaradyjysy bolýar. Emma başlangyjy ýok, ezeli Yaradyjy hakda bi sowaly bermek manysyz we boşdur.

Gysgaça aýdanda, ateistler «Eger her zadyň bir sebäbi bar bolýan bolsa, Hudaýy nämüçin mundan aýry tutýarys?» diýende

ýalňysýarlar. Älemiň başlangyjynyň bardygy üçin, elbetde, onuň Ýaradany bar. Şonuň üçinem ezeli, ýagny, başlangyjy ýok Rebbimiz hakda orta atylan bu sowalyň hiç bir babatda manysy-da ýok, mantygy-da.

Sefa SAÝGYLY,
professor.